

عنوان درس: مفردات مقطع: کارشناسی ارشد رشته: الهیات مدرس: سیدمهدی نریمانی

معرفی و اهداف درس

فهم دقیق متن قرآن کریم به شدت وابسته به دقت در فهم مفردات و واژگان آن است. هر کلمه در قرآن بار معنایی خاصی دارد که ممکن است متون اسلامی را به شکل‌های مختلف تحت تأثیر قرار دهد. عدم توجه به این مفردات می‌تواند منجر به برداشت‌های نادرست و تفسیرهای غیردقیق از آیات گردد. بنابراین، برای دانشجویان رشته علوم قرآن و حدیث، این نکته بسیار حائز اهمیت است که به دقت به معانی واژه‌ها و اصطلاحات خاص قرآنی توجه داشته باشند و در تحلیل خود، به مبانی زبانی و گرامری قرآن توجه لازم را مبذول کنند. تعلیم دانشجویان در این حوزه می‌تواند به شفاف‌سازی معانی آیات کمک کند و از ایجاد شبهات و تفاسیر نادرست جلوگیری نماید. آشنایی با تاریخ زبان عربی و شناخت بافت‌های اجتماعی و فرهنگی زمان نزول قرآن نیز می‌تواند به درک عمیق‌تری از واژگان و عبارات قرآن منجر شود. درک این نکات به‌ویژه برای فقهاء و مفسران اهمیت ویژه‌ای دارد، زیرا آن‌ها مسئولیت تبیین معانی و مفاهیم قرآن برای عموم مردم را بر عهده دارند. در نهایت، توجه به مفردات قرآن نه تنها به فهم درست تفسیر و احکام اسلامی کمک می‌کند، بلکه به ارتقاء پژوهش‌های علمی در زمینه علوم قرآن و حدیث نیز می‌انجامد. با انتقال این مفاهیم به نسل‌های آینده، می‌توانیم اطمینان حاصل کنیم که آموزه‌های قرآن کریم به درستی و بدون تحریف به جامعه منتقل شود. این امر نه تنها به حفظ معانی اصلی قرآن کمک می‌کند بلکه در ترویج آگاهی دینی و اخلاقی در میان جوانان و دیگر اقشار جامعه نیز مؤثر خواهد بود.

معرفی استاد

<https://www.mofidu.ac.ir/departments/theology/the-faculty/seyed-mahdi-narimani-zamanabadi>

پیش‌نیازهای درس

این درس پیش‌نیاز سایر دروس ادبیات عرب و تفسیر است.

منابع درسی

- اصفهانی، راغب، مفردات الفاظ القرآن.
- طریحی، فخرالدین، مجمع البحرین و مطلع النیرین.
- فراهیدی، خلیل، العین.
- مدنی، سید علی خان، الطراز الأول و الكنز لما علیه من لغة العرب المعول.
- مصطفوی، التحقیق فی کلمات القرآن.
- مقالات علمی مربوط به تبیین مفردات قرآن.

آزمون و تکالیف دانشجو

آزمون مستمر: (۱۰ نمره)

در پایان هر جلسه، به پیشنهاد دانشجویان و استاد، واژگانی مطرح می‌گردد که فهم معنای صحیح آن، سبب برداشت متفاوتی از آیه قرآن می‌گردد و فهم ناسره آن، سبب ایجاد انحراف و شبهه می‌گردد. همه دانشجویان در جلسه بعد دستاورد پژوهشی خود را در قالب یک یادداشت ۳۰۰ تا ۷۰۰ کلمه‌ای آماده می‌کنند و در کلاس ارائه می‌دهند و در پایان جلسه برگه تحقیق را به استاد تحویل می‌دهند.

آزمون پایانی: (۱۰ نمره)

دانشجوی گرامی مجموعه واژگان و مفردات قرآنی را انتخاب می‌کند که فهم آن، درک صحیحی از آیات قرآنی در یک حوزه دانشی (مانند: فقه، روانشناسی، اخلاق، پزشکی) را فراهم می‌کند و عدم فهم صحیح آن، سبب انحراف و ایجاد شبهه می‌شود و آنها را در قالب یک مقاله علمی، در روز آزمون، تحویل می‌دهد.

زمان بندی

جلسه اول دوم: اصول و مبانی فهم مفردات
جلسه سوم: معرفی کتب لغت مهم در فهم قرآن
جلسه چهارم تا نهم: بررسی و تحلیل مفردات تاثیر گذار در دانش فقه (مانند: نجس، نفس، ضربوهن، قوامون، زکات، سبیل، ود و معروف، اقطاع، یطیقونه)
جلسه دهم تا سیزدهم: بررسی و تحلیل مفردات تاثیر گذار در دانش عقاید و کلام (مانند: یوم، حبط، مسخ، بداء، ابنی، هدی)
جلسه چهاردهم و پانزدهم: بررسی و تحلیل مفردات تاثیر گذار در دانش پزشکی و جغرافیا (مضغه، علقه، استوی و خلق و دحا)
جلسه شانزدهم: جمع بندی مطالب

راه‌های ارتباطی:

- سامانه گفتمان: <https://edu.mofidu.ac.ir/Dashboard>
- فضای مجازی: شماره تلفن در اختیار دانشجویان قرار دارد
- ایمیل: narimani@mofidu.ac.ir

در پناه حق موفق باشید